

Píše Markéta Szyszkowiczová

(E*forum, 16. 11. 2016)

V minulém roce vyšel v nakladatelství Akropolis čtrnáctý svazek řady Dílo Jaroslava Seiferta, **Publicistika (1939-1986) - Dubia - Společná prohlášení**. Knihu, která navazuje na svazky 12 (texty z let 1921-1932) a 13 (texty z let 1933-1938), edičně připravil hlavní editor Díla Jiří Brabec společně s Michalem Toporem.

Novinové příspěvky z daného období představují Seifertovy texty z prvních let okupace 1939-1942, z deníku Národní práce a časopisu nakladatelství Družstevní práce Panorama. Po nich následují příspěvky z deníku Práce z let 1945-1949. Dalších patnáct let mohl autor publikovat sporadicky, změna nastala až v polovině šedesátých let. Texty ze všech těchto období se liší jak publicistickými útvary, tak tematicky. V letech 1939-1942 jde o komentáře k nově vydaným knihám, nekrology, vzpomínky na již zemřelé umělce a přátele, doslovy z knih, které Seifert redigoval, průvodní slova k výstavám a články, jež se věnují, jak bylo v době okupace obvyklé, české kultuře, významným osobnostem české minulosti. Častým tématem byly i lidové písně jako bohatství českého národa, vycházely sborníky lidových písní, na jejichž redakci se Seifert podílel.

Po druhé světové válce se Seifertovy články více týkaly veřejného politického života, reagovaly na vítězství nad nacistickým Německem, oslavovaly dělníka a jeho práci. I v tomto období ale Seifert komentoval také aktuální kulturní dění, a tak zde můžeme nalézt zahajovací proslovy k výstavám, komentáře a doslovy ke knihám a další příspěvky o kulturním dění, včetně textů osobnějšího charakteru: vzpomínky či články věnované tehdy nemocnému Karlu Tomanovi.

Od poloviny šedesátých let začal Seifert do deníků a časopisů přispívat znovu, ale publikované žánry se proměnily. Šlo především o rozhovory, doslovy, odpovědi na anketní otázky a veřejné projevy. V rozhovorech Seifert reaguje nejen na aktuální politické a kulturní dění, ale také hodně vzpomíná na své dětství, komentuje své nové sbírky a proměnu tvorby.

Celá Seifertova publicistika byla, ať už explicitně nebo implicitně, spjata s politickým a kulturním životem země. Autor v žádné době neopouštěl svá hlavní témata, jako byla Praha, dělnická tematika a život básníka – jeho postavení v době okupace, pozice jako mluvčího národa a jak ovlivňuje básníka práce v redakci novin.

Oddíl Dubia I obsahuje publicistické texty, u kterých je Seifertovo autorství nejisté,

nebo texty podepsané jeho jménem, ale jejichž konečné úpravy prováděl jiný autor. Část Dubia II tvoří články z Národní práce od roku 1942, kdy byly se Seifertovým podpisem publikovány nejčastěji jako úvodníky. Jde o příspěvky z doby teroru říšského protektora Heydricha a po jeho smrti, kdy byla publikační svoboda výrazně omezena. I když se Seifertovi do textů podařilo prosadit řadu motivů (dělnictvo a kultura, význam umění v době ohrožení), byly úvodníky podrobovány přísné cenzuře. Základní témata, tj. oslavování Říše a především jejího umění, musela být dodržena. Může se stát, že vyvolají senzacechtivou pozornost, je však důležité je uchopit v rámci dobového kontextu.

Poslední oddíl Společná prohlášení je tvořen výzvami a manifesty, u kterých se Seifert nepodílel na jejich textaci, ale jejich konečné znění podepsal. Jsou to různorodé texty: první čtyři pocházejí z roku 1946, zbylé příspěvky jsou z let 1955–1977, převážná většina z roku 1968. Můžeme zde číst mj. Otevřený dopis ÚV KSČ, Provolání českých umělců, vědců a publicistů a kulturních pracovníků či Chartu 77.

Stejně jako v předchozích svazcích následují editorské komentáře přímo za autorovými texty. Jejich podoba se nicméně trochu liší, jako se liší vydávaný materiál, a tím i jeho příprava. Editori neměli za hlavní cíl zachytit všechny textové změny, proto v komentáři chybí různočtení nám známé z ostatních svazků Díla, v závěru komentáře jsou zachyceny zásahy editorů především na pravopisné rovině. Najdeme tam ale bibliografický údaj textu, podpis či šifru, kterou byl podepsán, v některých případech také podrobnější informace o příspěvku, vysvětlivky historické, politické, kulturní i literární, jež jsou indexovány přímo v textu. Ve vysvětlivkách také fungují odkazy: nejenom na jiné vysvětlivky v této knize, ale také na další svazky Díla.

Ediční poznámka vše doplňuje a shrnuje. Nalezneme zde informace o tom, jak byl materiál připravován a řazen, které texty a proč nebyly do svazku zařazeny. Zde například vyvstala problematika ne/zařazení dopisu napsaného k příležitosti předání Nobelovy ceny. Některé autorovy příspěvky byly kvůli tomu, že Seifertovo kulturní a literární působení bylo řadu let omezeno, otištěny později, editori je však zařazují chronologicky podle doby jejich vzniku. Svazek Seifertovy publicistiky obsahuje též bohatý obrazový doprovod, jsou zde otištěny titulní strany deníků, ve kterých autor působil, obálky uspořádaných výborů, fotografie či faksimile autorova podpisu Charty 77.

Čtrnáctý svazek uzavírá celek autorovy publicistiky v nám dnešní známé úplnosti a přináší vůbec poprvé tento soubor čtenáři v ucelené podobě. Seifertova publicistika doplňuje obraz jeho básnické tvorby, s níž je spjata řadou motivů a témat. Zároveň ale přináší texty, které mohou být překvapující i pro „laického“ čtenáře; jde především o novinové úvodníky z oddílu Dubia II. V minulých týdnech se na pultech knihkupectví objevil závěrečný svazek Díla Jaroslava Seiferta s básnickovými prozaickými vzpomínkovými texty.